

„Soča“ izhaja vsak četrtek in velja
s pošto prejemanja ali v Gorici na dom
pošiljana za družabnik polit. društva
„Soča“:

Vse leto . . . . . f. 4.—
Pol leta . . . . . „ 2.—
Četrť leta . . . . . „ 1.10

Za nedružabnike:

Vse leto . . . . . f. 4.50
Pol leta . . . . . „ 2.30
Četrť leta . . . . . „ 1.20

Posamezne številke se dobivajo po 10
soldov v Gorici pri Paternolliju in So-
harju; v Trstu v tobakarnicah „Via del
Belvedere 179“ in „Via della caserma 60“.

SOČA

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Pri oznanilih se plačuje za navadno
pristopno vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat.

Za večje črke po prostoru in vsak
pot 30 kr. za kolek.

Naročnina in dopisi naj se blago-
voljno pošiljajo uredniku: Viktorju Do-
lencu v Gorici, Con. del Cristo 186 blizu
živinskega trga kder se nahaja tudi upravi-
ništvo. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi
naj se blagovoljno frankujejo. — Delal-
com in drugim nepremočnim so naročnina
zniža, ako se oglase pri uredništvu.

Volitve v državni zbor.

Te volitve bodo kmalu razpisane, kakor vse kaže, v nekaterih deželah imajo c. kr. glavarstva uže ukaz, skrbeti, da se začnejo pripravljati imeniki volilcev v kmetskih občinah, trgih in mestih. Akopram smo uže precej volilno postavo v nekaterih člankih razpravljali, vendar se nam zdi potrebno, zdaj priobčiti o besedi do besede tiste odločbe, katere govornijo o volilni pravici, da bodo imeniki natančnejši, in ti §. so:

§. 9. Volilno pravico (pravico, poslance voliti) ima vsak samosvojen avstrijski državljani možkega spola, kateri je izpolnil 24. leto svoje dobe ter nij tak, da bi mu bila volilna pravica vzeta (§. 20). Samo v volilnem razredu vsilkah posestnikov (največji davk plačujočih) štejejo se med volilce tudi ženske, samosvojne in 24 let imajoče, katerim nij vzeta volilna pravica.

Potrebnost avstrijskega državljanstva velja tudi za volitve tržaške trgovske in obrtne zbornice.

Katere druge uvete (pogoje) mora še posebno izpolniti, kdor hoče v določnem volilnem razredu katere dežele volilno pravico izvrševati, to se sodi po tistih postavnih določilih, katera so zdaj dana za voljenje v deželni zbor dotične dežele in za voljenje v tržaško mestno svetovništvo. Ako se ta določila z delno postavijo v čem drugačije, njima to na volilno pravico za državni zbor nikakoga upliva. Določila o le-tej pravici morejo se samo z državno postavijo izpremeniti.

Javni družabniki kakega pridobitnega podjetja, ako ustrezajo določilom tega paragrafa, imajo volilno pravico po deležu na vsacega družabnika prihajajočem od skupnega davka, katerega to pridobilno podjetje lačuje.

Vsacemu državljanu, če tudi njima pravice v občinski zastop voliti, pristoji v tisti občini, v kateri stanuje in od svoje nepremične (realne) posesti, od svojega zaslužka ali dohodka davek plačuje, volilna pravica pod istimi uveti (pogoji) in tako, kakor občinskim ljudem. Dotični paragrafi deželne postave se glasijo:

a.) Poslance volilcev izmed velikega gruntnega posestva volijo neposrednje pololetni v avstrijsko državo kakor državljani s, adajoči posestniki, kateri v pokneženi grofiji Goriški in Gradški od svojega po-

sestva, v italjanskih c. k. okrajih od svojega zemljišča na leto vsaj sto goldinarjev ali forintov cesarskega gruntnega davka (brez priklada za vojsko) v slovenskih c. k. okrajih pa 50 glt. plačujejo.

b.) Izmed več sosesk (sovlastnikov) posestva, ki daje pravico za volitev, sme voliti samo tisti, kteremu oni oblast za to dajo.

Če ima kdo dve ali pa več posestev, od kterih se skup na leto vsaj sto goldinarjev cesarskega davka (brez priklada za vojsko) plačuje, sme tudi voliti.

c.) Če ima kaka skupščina (korporacija) ali kaka družba v lasti posestvo, ki daje pravico za volitev, sme voliti poslance za-njo tista oseba, ktera po postavnih ali družbenih pravilih skupščine ali družbo proti uganjnim nastavlja.

Če občine (soseske) v lasti imajo takošno posestvo, ki daje pravico za volitev, ne morejo kakor občine te pravice uživati.

d.) V §. 3 naštetim mestom, trgom in krajem zavolj obrtnosti imenitnim volijo poslance naravnost (po neposrednji volitvi) vsi tisti občinski ali soseskni ljudje, kterim je po posebnem občinskem stanovilu (statutu) ali po občinski postavi od 17. marca 1849, št. 170 drž. zak. dana oblast, voliti namestovavce omenjenih, kakor poseben volilni okraj razglašanih mest trgov in obrtnih trgov, če so oni

a.) v soseskah, ktere imajo tri vrste ali skupščine volilcev, iz prve ali druge vrste, ali pa če v tretji vrsti volilcev plačujejo vsaj deset goldinarjev neposrednjega (na ravnost plačevanega) davka; ali b.) če v takošnih soseskah, ki imajo manje kakor tri vrste volilcev, spadajo mej prvi dve tretjini vseh občinskih volilcev, postavljenih vrstoma drug za drugim, kakor kdo več ali manje neposrednjega davka na leto opravlja.

Preci za temi se pridajajo tisti možje, kateri imajo po svoji osebni lastnosti pravico, v občini (soseski) moze voliti.

e.) Poslanci kmetskih sosesk se volijo po izvoljenih izbornikih.

Vsaka soseska enega volilnega okraja voli na vsakih pet sto stanovavcev po enega moža izbornika.

Če se število vseh stanovavcev razdeli ali razšteje s petsto in če pri ti delitvi kako število ostane, čisla se za polnih petsto, kadar iznaša dve sto in petdeset

ali pa več; če pa ostanek ta ne dosega dve sto in petdeset, pusti se v nemar, kakor če bi ga ne bilo.

Male soseske, ki nijnajo do petsto stanovavcev, volijo po enega izbornika.

f.) Moze izbornika volijo v vsaki (kmetski) soseski tisti izmed sosesk (komunskih) ljudij, priklicanih po občinski postavi od 17. marca 1849, št. 170 drž. zak. za volitev namestovavcev sosesk, kateri so

a.) v soseskah s tremi vrstami ali skupščinami volilcev iz prve ali iz druge vrste volilcev; ali

b.) kteri v takošnih soseskah, ki imajo manje kakor tri vrste volilcev, spadajo mej prvi dve tretjini vseh volilcev sosesk, postavljenih vrstoma drug za drugim po tem, kakor kdo več ali manje neposrednjega davka na leto opravlja. Preci za temi se pridajajo tisti možje, kateri imajo po svoji osebni lastnosti pravico, v soseski moze voliti.

§. 10. V občinah, kakoršne se omenjajo v §. 7. odstavku 3, naj se kraj, kateri voli v volilnem razredu kmetskih občin, ali če jih je več, naj se vsi taki kraji, z ozirom na število volilnikov, ki jih je izvoliti, štejejo za eno občino. (To je, če so s kakim trgov in občinski zvezi tudi druge vasi.)

Po tem takem so imeniki podlaga cele volitve, zatorej je županov in c. k. uradnijam poglavitna dolžnost skrbeti, da so postavni zloženi, in da obsegajo vse volilce. V ta namen morajo pri županstvu razpoloženi biti 8 dni, da jih lahko vsak pregleda, in zamore pritožiti se v teh dnevih, če se mu kaka krivica godi. Tem prvotnim volilcem pa je, dobro pripraviti se za dan, katerega bodo volili volilne moze, svoje pooblaščenca. Kakosnega prepričanja bodo ti, takega poslanca bomo dobili. Od teh pa zahteva narod, da pridejo vsi na volišče, da po svoji vesti, po svojem najboljšem prepričanji, in kakor postava veli, ne gledé na privatne dobičke, ampak le gledé na občni blagor zberejo pravega moža vedno se spominjaje, da pri volitvah začinja svoboda.

Dopisi.

Iz Gorice 3. septembra. [Lzv. dop.] V zadnjem „Glasu“ se sklicuje dr. Tonki v svojem dopisu tudi name podpisane, naj spričujem o njegovem posto-

LISTEK.

Nova knjiga.

P. Gospod Janez Jesenko, profesor na c. kr. gimnaziji v Trstu je te dni na svetlo dal preznamentno knjigo: „Občni zemljepis“ (V Ljubljani natisnila „narodna tiskarna“ 1873., v veliki osmerki, 462 str., cena 2 glt.) Knjiga se mi zdi imenitna iz več ozirov. Najpreje nam je treba poudariti, da je „Občni zemljepis“ šolska knjiga, namenjena po pisateljevih besedah našim srednjim šolam in učiteljskim izobraževalščem. I kateri naobraženi Slovenec, zlasti učitelj, še nj občutil in izpoznal, kako revno je naše šolsko slovstvo i kako hvaležni moramo biti vsakemu, ki nam po svojih močeh želi iz te reve pomagati? Prof. Jesenko se mi zdi eden tistih pametnih mož, ki pravijo: „Napišimo najpreje potrebnih šolskih knjig, da, kedar se šole poslovené, ne pridemo v zadregol“ — v tem ko drugi čakajo, da bi vlada v šole narodni jezik vpeljala ter nam tudi potrebnih knjig preskrbela. Kedo ima prav, to je jasno kakor beli dan; kajti če imamo enkrat dosta šolskih knjig, po tem našim nasprotnikom izbijemo najostreje orožje iz rok, pravično očitanje namreč, da Slovenci še nemajo dovolje svojih učnih pripomočkov. Kako sitno, zamudno i težavno pa je kak predmet v slovensčini učiti, če imajo učenci nemško šolsko knjigo v rokah, to ve pisatelj teh vrstic i z njim gotovo marsikedo drugi iz lastne izkušnje. In to se

deloma godi in se bode še golilo pri nas. Več ali manje se mora učitelj vedno na knjigo ozirati, učenci se iz nje uče i privajajo se tako nemško misliti, da, če tudi pri izpraševanju i ponavljanju slovensko odgovarjajo, je vendar ta slovenska tako strašno popačena, da se človeku lasje ježe. Uspešnega napredka v predmetu samem in v mater nem jeziku se pri takem poučevanju nij nadejati.

Drugič mi je opomniti, da je Jesenkov zemljepis, kolikor sem površno pregledovaje ga mogel opaziti tak osnovan in izdelan, da se z vsako pri nas navadno nemško zemljepisno knjigo ne samo lahko meri, nego tudi vsako (zlasti po naših učilnicah udomaćenega sukoparuega Kluna) daleč prekosi. Ko bi mi bila namera pisati malo obširneje kritiko, a ne samega naznanila, hotel bi to na dalje dokazati, pa to prepuščam drugim ali vsaj poznejšemu času. Danes samo to omenim, da mi II. del, prirodnoznanški zemljepis, katerega naše šolske knjige skoro popolnoma zanemarjajo, najbolj dopade, celo bolj nego jako temeljito in obširno obdelani državni zemljepis.

Prav zanimivi so tudi mnogi statistični pregledi. Kar pa knjigi daje posebno hvato, to je lepa domača, a krepka in jedernata pisava. Gospod Jesenko je uže v svojih dosedanjih dveh šolskih knjigah*) dokazal, koliko mu je na jasnem, prijetnem, naravnem, lahko umevnem jeziku, na dobrih novih, kolikor mogoče iz

*) 1. Zemljepisna začetnica za gimnazije in realke. V Gorici 1865. 2. Občna zgodovina za nižje razrede srednjih šol, I. del. V Trstu 1871.

narodne govornice vzeti, a ne skovanih ali iz hrvaščine izposojenih terminoloških izrazih, iz kratka: na dovršeni vnanji obliki ležeče. V tem oziru so njegove knjige po knjige prof. Erjavca res pravi ponos našega domačega šolskega slovstva.

Prav gorko tedaj priporočam Jesenkov „Občni zemljepis“ vsem izobraženim Slovencem na Goriškem. Nobeden mnogih Jesenkovih znancev i čestiteljev, bivših učencev, naj si ne pozabi te lepe knjige preskrbeti. Posebno pa ljudske učitelje, izobražene občinske tajnike i župane opozorujem na njo. Dokler knjiga še nij v šole vpeljana, morajo drugi skrbeti za to, da se mnogo proda in da se pisatelju povrao gotovo občini stroški posebnih pa, ker ima prof. Jesenko za tisek pripravljeni uže dve drugi znanstveni knjigi: a) Občni zemljepis za meščanske šole (okoli 10 tiskanih pol) in b) Primerjalni prirodnoznanški zemljepis (I. del, okoli 20 tiskanih pol). Slavnim učiteljskim zborom slovenskega oddelka našega c. kr. učiteljskega pe prosim, da naj se precej v svoji prvi seji prihodnjega šolskega leta do ministerstva obrne, da knjigo potrdi za šolsko rabo. Njegova dolžnost je to!

Za vzgled poučiteljem iz „občnega zemljepisa“:

Razdelitev ljudij po veri.

Kakor jezik je tudi vera rekel bi bistvena lastnost človeške narave. Človek mora imeti neko vero skoro enako, kakor ne more, da bi ne imel vesti; uže starodavni malikovalec Ciceron je rekel, da nij na svetu niti enega ljudstva brez vere. Vera ali način

panji pravdi, katere je imel odbor „Soče“ zaradi shoda v tukajšnji čitalnični dvorani, pri kojem smo s posvetovali o volitvah sposobnih mož za razne civilne komisije. Evo me! resnično in natančno o čem razložiti, kakor je bilo. V sled odborovega sklepa so bili povabili veljavni možje od vseh slovensko-goriških stranj brez ozir na njih politične barve k dotični odborovi seji. Nekoliko dni pred shodom pride društveni prvi tajnik, in to sem bil jaz, h g. predsedniku, dr. Tonkliju in ga upraša, ali se ima upovedovati shod naznaniti politički gosposki, ali ne. Predeu gospod predsednik kaj odgovori, vzame društveno postavo v roke in postavo o shodih in ji dalje časa prebira. Na to mi reče: V zmislu §. 2 postavo o shodih ni treba naznanjati takih shodov, h katerim se deležniki imenuje vabijo. Za to tudi mi ne bomo naznanili našega shoda.

Shod se je vršil v lepem redu. A koj potem ste se napeli proti odboru dve pravdi. Ena pred o. k. okrajno sodnijo zaradi tega, ker nij bil odbor naznanil shoda polit. gosposki in druga pred o. k. okrajno sodnijo zaradi bog ve, kakih hudodelstev, katera niso bila natančno preiskani nikdar na dan prišla. Jaz ostanem pri prvi pravdi, ker zadržuje ne spada v naš dnevni prepis. Poprej naj še omenim, da se je v tem času dr. Tonkli odpovedal predsedništvu „Soče“.

Pred končno obravnavo so bili zastopani vsi gg. odborniki in prvi bivši g. predsednik dr. Tonkli. Njegove izpovedbe so se sprejele v italijanske in jeziku v zapisnik, kakor jih je on gotovo narekaval, ker nij v tem oziru nobenega ugovora v dotičnem zapisniku. Dva druga gg. odbornika, katera sedita sedaj v odboru „Gorice“ sta se dala v nemškem jeziku izpraševati, kakor sem se prepričal iz dotičnih zapisnikov. Gosp. dr. Lavrič in jaz sva zahtevala, naj naju g. sodnik v slovenskem jeziku zasliši. Ker njeta znala niti sodnik niti zapisnikar slovensko pisati, sva dr. Lavrič in jaz o svojih izpovedbah sama slovenska zapisnika spisala.

Pri končni obravnavi je g. dr. Tonkli res najpreje slovenski govoril in potem svoji govor italijansko preložil. Toda toimačenje nij pomagalo nič, sodnik nas je pri vsem tem obsodil, da moramo vsi odborniki vsak 20 gl. globe plačati.

Napovemo rekurs. Dr. Lavrič sestavi onega, se ve, da v slovenskem jeziku, dr. Tonkli enega — pa v italijanskem jeziku. Vsi odborniki smo podpisali slovenskega, dr. Tonkli sam, bivši predsednik društva za branbo narodnih pravic, slovi italijanski rekurs.

A nič niso pomagali niti slovenski niti italijanski ugovori. Nadsodnija je prvo razsodbo samo toliko prenaradila, da je pripoznala dr. Tonkliju in dr. Lavriču, kot odvetaikoma, vsakemu po 30 gl. globe, gg. dr. Žigona, Jeglič, Povsetu, Doljaku in meni vsakemu po 20 gl., gg. Faganelu in Nanutu pa vsakemu po 10 gl. globe. Rekurs na najvišjo sodnijo, naš slovenski in dr. Tonkljev italijanski, nij spremenil te razsodbe in plačali smo vsi skupaj 180 gl. globe.

Kakor sem že zorej povedal, sem jaz g. predsednika prašal, ali se ima shod naznaniti, ali ne in sem tedaj kot tajnik svojo dolžnost izpolnil.

Po društvenih pravilih podpisujeta predsednik in tajnik vsa društvena pisma naznanita. Kedar nij predsednik zadržan, nema pravice niti tajnik niti kateri izmed odbornikov shodov naznanjati.

Ampak to pravico in ob enem dolžnost ima sam predsednik, tajnik je le „pro forma“ sopedpisovalec. — Kako za boga! se more tedaj prvemu tajniku očitati „neprevidnost“ zaradi opuščene naznanila? Da se nij bil shod naznanil, komar je slo, da je odbor vsled tega v pravdo zabrel in da smo morali odborniki globo plačati, nij nobeden drug kriv, nego t-dajni g. predsednik dr. Tonkli sam, ker je sam odločil, da se shoda nema naznaniti.

A pri vsem tem in dasiravno si je bil dr. Tonkli se svojo italijansko pritožbo od vseh drugih odbornikov ločil — nijsem niti jaz niti nij kedo drugi v svojih zagovorih omenil, da je bil on zaradi naznanila poprašan, a da nij hotel shoda naznaniti, in da je bila samo njegova dolžnost in da je on edini imel pravico shod naznaniti, — kar bi bilo razsodbo gotovo nekoliko spremenilo.

Hoteli smo pošteno solidarni biti.

Dr. Tonkli pa kot prav poštenjak bi bil moral v svojih zagovorih reči: „Nikdo izmed nas si nij svest nobenega prestopka, ker je bila seja sam odborova seja in ker se take ne naznanjajo, ker so bili k tej seji imenovani vabljeni nekateri možje in se tak shodi po postavi tudi ne naznanjajo itd., a če je kdo kriv, ne more biti noben drug, nego sam jaz, ker sem bil jaz predsednik in ker sem sam jaz za take naznanila odgovoren. A dr. Tonkli nij tega z nobeno besedo omenil, njemu je bilo ljubše, da smo vsi odborniki globo plačali, nego bi jo bil on sam, ki jo je, dasiravno zoper svoje prepričanje, sam zakrivil.“

Kar sem tukaj razložil, pripravljem sem vsak čas s prisego potrditi.

Na drage točke dr. Tonkljevega dopisa, katere so deloma enako neresnične, deloma dvoumno zasakene, naj odgovarjajo drugi.

ERNEST KLAJŽAR.

S Tominskega 24. avgusta. Ke. lor mnogo čez druge govori ali piše ter s tem sam sebe povečati hoče, uže sam kaže, da nij dosti vreden — tako si mislijo vsi prebrisani „Goričarji“ in drugi, kedar čitajo „Glas“ ki je orožje res „kerščanskega junaka, dr. Tonklja.“ Vse, kar si da dr. Tonkli v Glas za-se in o sebi pisati, si nepristranski človek ve sam ovreči, kakor hitro ima kolikaj pojma v tem obziru. Dragi čitatelj! le zmeni se s katerimkoli T. agitatorjem; naštej mu dr. Lavričeve zasluge, pa reci mu naj „on pove Tonkljeve, in prepričal ga bodeš, da je dr. Tonkli v tem obziru ničla proti dr. Lavriču.“

Ker vsi duhovniki in največi nasprotniki sami priznavajo, da ima dr. Lavrič premožno materialnih in duševnih zaslug za naš goriške Slovence, katere so sploh zoane, za to je ne bom našteval.

Nasproti pa dr. T. nijma nikakih materialnih zaslug in le te duševne, da je včas v kaki čitalnici slovenski govoril ter pri plesu četvorke po domače narekaval. Sicer se je on v deželnem zboru res za slovensko reč potegaval, pa zraven tega je svoje volilce tako slabo zagovarjal, da so mu nekateri hoteli nezaupnico poslati; (zakaj, gotovo še niso pozabili). Ker je bil on pozabil svoje volilce v deželnem zboru zagovarjati, so bili pa tudi njegovi volilci Tolminci pri naslednjih volitvah njega zabili voliti (kaj), dasiravno je hodil po Tolminskem tako marljivo koso klepat, kakor neutrudljivo zdaj svoje misijone opravlja. Dan tkratne

volitve mu je rekel neki prebrisani volilec iz Cerknega: Pri zadnji volitvi nam ste ravno tako, kakor zdaj, vse in še več objubavali, kakor smo mi hoteli, ko pa ste prišli v deželni zbor, se nijste več brigali za nas; zato pa brez uspeha iščete z naj zopet glasov pri nas. In res, če se ne motim, je takrat dobil dr. T. en sam glas. Lej e, g. doktor, tako so Vas bili Tolminci takrat pustili na cedilo kljubu Sočinemu priporočevanju in mnogim agitacijam za Vas. Nič boljše se Vam pa tudi zdaj ne bo godilo. Nadejati se je, da bodo tudi Vipavci in Kraševci dobro premislili, preden se bodo moralnemu prosilstvu Vaše stranke udali in za Vas glasovali. Kajti vsak previden volilec si bo mislil, da se ste v deželnem zboru svoje volilce slabo zastopali, ter se morda dali nasprotni stranki pregovarjati, koliko nestanovtnejše boste še v zapeljivem Dunaji, kder je uže marikateri pred na videž še značajan poslanec svojim obljubam in volilem nezvest postal in se na lastno korist udal.

Vsi duhovniki in drugi, ki se kaj za slovenski narod brigamo, vemo, da naša ljuba Sloveuija nijma zvesejšega moža, nego je naš gospod doktor Lavrič. Še celo Italijani pravijo, da ga nijmo vredni. Vendar nekateri zagriženci si dosta priza-levajo zoper njega pod božjo larfo in versko krinko.

Oglejmo si malo še programa teh si nasprotnih kandidatov. Dr. Lavrič pravi: Jaz ne brepenim po poslanstvu, ker vem, da to je pretežaven posel za vsacega, ki hoče svojo dolžnost zvesto spolnavati; vendar ker se nikoli nijsem odtegnil, kedar me je narod klical njegove pravice zagovarjati, za to prevzamem tudi poslanstvo v državni zbor, če bom izvoljen. Sicer pa zagotavljam tudi v prihodnje, kot do zdaj za narod, svobodo in napredek slovenskega narod delati, če tudi ne bom državni poslanec.

Kaj pa moramo iz T. programa povzeti? Versko krinko, larfo, s katero svoje sebične in pohlepne nakane pokriva. Njemu se ta posel ne zdi nič težaven; on ga brez vse skrbi prevzame in uizrečeno po njem hrepeni. Kder tako važno dolžnost za ves narod lehkomišeno prevzame, je bo tudi lehkomišelo opravljal. Gospodu dr. Abramcu se ta posel tako težaven zdi, da ga ne prevzame. Gospod dr. Lavrič tudi prav nič ne hrepeni po poslanstvu in si ne pusti v Soči toliko zanj morda, nego oni „junak“ v Glasu. Ravno to nam je dokaz dobre volje in poštene misli, če kandidata skrbi prevzeti poslanstvo.

Pošteni možje in narodnjaci naj vse to dobro pre- tuhtajo, po tem pa bodo prišli k zavesti, kaj je ves krik v „Glasu“, ki si ga da dr. Tonkli delati v dokaz, da je on edini. Pravijo, da kokoš, katera veliko kokata, malo jajec izleže.

S Krasa 25. avgusta. Politično društvo „Gorica“ je menda uže doživelo svoj vrhunec in bo temkoj nastopilo ouo naravno pot, katera je vsaki pozemeljski reči odmerjena, pot pogina. Nekateri družabniki tega društva so uže jeli izprevidati njegovo puhlost in izstopajo. Te dni sta dva od tukaj povrnila svoje sprejemnice tako-le:

Slavno politično društvo „Gorica“ v Gorici! Ker sva mislila, da se je politično društvo „Gorica“ za to ustanovilo, da bo izdavalo svojim družabnikom po niži ceni podučljiv časopis, ki bo ob enem tudi ljudske pravice z govarjal, za to sva se bila v to društvo vpi-

kako si človek misli razmero mej soboj in neko v.šo, nečloveško oblastjo, se je pri raznih narodih po njihovem нравstvem razvitku in po njih duševnem in gnotnem napredku kaj različno razvila.

Po veri se ljudje v obče ločijo v spoznavalce enega boga in častilce raznih bogov; ti se imenujejo malikovalci ali mnogobožniki (politeisti), oni pa enobožniki (monoteisti).

Vere, ki izpoznavajo le enega boga so 1. krščanska (kristjanska), 2. židovska ali judovska in 3. mohamedanska.

Kristjanje se zopet ločijo v 1. katoličane latinskega, grškega in armenskega obrada, 2. nezedinjene Grke, ki sami sebe pravoslavne kristjane zovejo, in 3. protestante ali evangeljce, ki so zopet raznih verskih razlik, n. pr. luterani in kalvini (evangeljci v ožjem pomenu), anglikani, puritani, čisti bratje, kvakerji, metodisti, menoniti in drugi razkolniki.

Mohamedani so razcepjeni v sunite in šijite.

Sledeči razgled kaže, kako so vsi ljudje na zemlji po veri razdeljeni:

Kristjani: katoličani 208 milijonov, protestantje 110 mil., pravoslavni 86 mil., drugikristjani 16 mil. Sakaj 420 milijon.

Nekristjani: mohamedanci 150 milijon., judje 7 mil., malikovalci 790 mil., Skupaj 957 milijon.

Vseh ljudi na zemlji nij tedaj še $\frac{1}{3}$, pra za prav le dobro 30% krščanske vere; mej tem je skoro polovica (namreč malo nad 49%) katoličanov; vsi katoličani pa štejejo komaj $\frac{1}{2}$ (malo malo čez 15%) vseh ljudi na zemlji.

Krščanske vere so skoro vsi Evropci (288 mil.) in Amerikanci (84 milijon.), nad polovico Avstralcev (8% milijon.); ostali kristjanje so po Aziji in Afriki tam ter tja raztreseni.

Judje živé po vseh zemljinah, vendar so povsodi le posejani mej druge naseljene narode. V Evropi jih je največ, namreč okoli 5 milijonov.

Mohamedanci stanujejo v Evropi (le okoli $\frac{6}{10}$ milijona), v jugozahodni Aziji (okoli 50 milijon.) in v Afriki (okoli 100 milijonov blezo znaša njih število po ceentvi slavnega potnika Bartha).

Izmed malikovalskih ver, katerih izpoznavalci se tudi pagani ali nejeverniki imenujejo, so najmenitnejše: bramajška, budajška, in lamajška. Bramajzem je stara indovska vera, ki je po prednji Indiji razširjena; sedaj šteje okoli 130 milijonov izpoznavalcev. Iz bramajzma se je razvila budajška in lamajška vera. Budajzem je nasproti ozkosrčnemu bramajzmu v resnici izobraževalna vera, ki uči enakost vseh ljudi in da se vsi lahko osrečijo in iz oklepov pregrešnega življenja osvobodé; posebno izobraževalna pa se je pokazala se svojimi modrimi, нравstvenimi zapovedmi. Budajška vera se je v lamajski (v Tibetu) le za zunanje strani razvila in rekel bi oblesenela, ker se je obdala s premnogimi obredi. Teh dveh ver so razni narodi in razodi mongolskega plemena, o. pr. Kitajci, Japonci, Tibetanci in po večem tudi prebivalci zadnje Indije. Vsi štejejo okoli 500 milijonov, t. j. skoro $\frac{2}{3}$ (nekaj čez 36%) vsa človeštva. — Razni pa primeroma z budisti le malo brojni severni narodi mongolskega plemena (v Sibiriji in srednji Aziji) so pa šamanske ali črne vere. Ta vera pozna sicer vsegamogočnega boga, a ta biva v neizrečni daljavi ter se prav nič ne meni za človeštvo. Mesto tega so si ondešnji verniki, ki po žalostnih puščavah in goljavah živé, pri živi svoji domiselnosti napolnili svoja stanovišča s hudobnimi duhovi, pred kterimi se vedno tresejo. Da bi se tega občupnega strahu iznebili, skušajo te duhove zarotiti in s praznim

čaranjem odgnati. Ti čarovniki ali zaklinjalci duhov se pri Tunguzih šamani imenujejo.

Avstralski Malajci so izprva čestili le nekoliko glavnih bogov, ki niso bili drugega nego posebljene prirodne moči. Ti so se pa skoro pri vseh razrodih izgubili; na-lomestili so jih z mnogobrojnimi novimi bogovi; ki so nastali iz pooboženih zamrlih vladarjev. — Vere ameriških ljudstev so silno različne. Vera tečajnih raz odov spominja v mnogo stvarah na mongolsko šamanstvo. Indijani severne Amerike verujejo najbolje v „velikega duha“, dajalca vsega dobrega, a ta jim nij središče njih verske zavesti; kajti on jim deli svoje dobrote, če ga tudi zanje niti prosijo, niti se mu ne zahvaljujejo. Dalje ko se je ta najviši duh oddalil od vsega človeškega, tem neizmernije so si izmisljevali prazne bogove nižih razredov. — Malikovalstvo nek-danjih izobraženih narodov v srednji in južni Ameriki je le malo znano. Indijanski gozdnjaki v južni Ameriki so pa skoro brez verske čuti in znamenja bogočastja so se pri njih komaj zasledila. Najsurejšja pa je vera malikovalska pri zamorcih. Nekteri razodi verujejo vsaj nekoliko v neko najvišje bitje, ki pa je zanje po polnem mrtvo; kajti na življenje nijma najmanjšega upliva. Zato obožujejo in čestijo razne stvari, žive in nežive, včasih celo nepomenljive, n. pr. kamen ali kos lesa, ki so ga slučajno našli po poti. Taka surova vera se imenuje fetišizem (od portugalske besede fetico = čarovanje.) Če so v posestvu ovih čudnih bogov, mislijo da so si čarujé pridobili posebne moči, s kterimi ne varujejo le sami sebe hudega, ampak po svoji volji lahko tudi drugim škodujejo.

sala. Ker pa vidiva, da ima to društvo vse drugačne namene, ter dela veliko bolje zoper pravice, svobodo in napredek ljudstva in le koristi in pohlepnost nekaterih podpira, za to se odpoveva temu društvu in njegovim nakanom, v katero sva bila le po moralnem posilstvu vpisana.

(Lastnoročna podpisa.)
Nij čudo. — Dandenašnje je ljudstvo uža toliko brihtno, da kmalu samo previdi, kaj je, kaj nij. — Ono se ne da se samini praznimi obljubami za nos voditi, marveč zahteva dobrih dejanj.

Iz Kobarida 30. avgusta. [Izv. dop.] Ker nij gosp. dopisnik „Iz tolminskega okraja“ v „Glasu“ št. 35 svojega vis. č. imena podpisal, in le iz-za grma kamenja in pika, dozdeva se mi uže iz besed „krščanskega voščila“ in „vsa usta“, da je dopisnik „duboven“ Ako je, dobro!

G. g. dopisnik imenuje me Voglovega učenca in zakaj? Ker v mojem dopisu nij našel za umrlega krščanske besede. Dobro! Berite moj dopis pri slavnem uredništvu „Soče“ in po tem govorite. Kterega nauka sem jaz se „nasrkal“, naj Vas nič ne briga, jaz bom sam za-se odgovor dajal. Morebiti ste Vi začeli „opisati“ posnemati, ker se v vse: vero, politiko, v obč. in družinske zadeve vtikate, in marsikde morda še razprtijo napravljate. Kaj je to „vso“ Vaš posel? Kterega nauka ste se pa Vi nasrkali? Če tudi Vi Vogtov nauk in take reči citate, imate uže čas na prodajo, — zakaj raji „omike“ otrokom zauj ne ukupujete?

Omika i svoboda je meni ravno tako, kakor je bila Vam nevednost ubogega ljudstva prav po volji, ko Vam je ono se svojimi žalji vredo polnilo, katero je večji del . . . namesto revne svačine še pred smrtjo odnesla, kajti pregovor: „Kmet umr e za sitostjo, gospod za lakoto in duhoven za mrazom“, se je uže marsikje uresničil. Kako svobodo ste želeli in to celo učiteljem, Vam lahko iz skušnje vzgledov naštejem, pa dovolje, berite dopis „Iz Vipavskega“ v „Slov. Nar.“ št. 196. Tam se nasrkajte gospodine!

V mojem dopisu, če ste pazljivo brali, grajam le navado, da se se otrokom ne pa starim ubogim milodari delili. Kaj je treba svet narobe obracati? Svet nij več tako „zateleban“ kakor si ga Vi mislite. Morda Vam je Vogtjemo uže izrkal. Da pa gospoda P. . . na vsa usta hvalil se mi zdi opravičeno in pametno, ker oni za knjižnico podarjeni novci bodo več koristili otrokom, kakor bi jih posamni v želodec se „zelenin“ (beritelj) sadjem in slačkarju pometali. Vaše modrova je z Vašim opisom, kako bi se ta denar dal bolje obrniti, bi rad slišal. Jaz dam hvalo, kedor je je vreden, Vi se pa nad tem spodtikate, kar graje vredno nij.

Pa pustimo to. Gospod P. . . bi Vam onih 50 gl. za „prošnje“ dal, kaj bi rekli? — Dobro jih je obrnil, hal hal — Ker jih je pa šoli daroval, jih je „slabo“ obrnil, in zakaj? ker šola (omika i svoboda) Vama je „tru“ v očesu.

Kako jaz svoj denar obračam, naj Vas celo nič ne briga. Vi pometajte pred svojim pragom! in za me ne skrbite. G. g. dopisnik, berite moj dopis še enkrat! „Otroci“ ne znajo z denarjem gospodariti in jih v žepu ščiplje kakor pijanca, glasi se moj dopis, ne pa: „stari ubogi.“ — Če je „učenik“ tega kriv, kaj pa Vi? — Oj! g. — r — v tej zadevi imate z njim enako „sveto dolžnost“. In če imate v vaši duhovnji kterega pijanca, goljufa, zapravlj vca, itd., kedo je pa tega kriv?

Povejte mi-li, od kdaj je miloščina „sveta“ navada? Je morda zapoved, dogma ali kaj še? Kedo Vam taji, da miloščina deliti, nij hvalevredno. Ati sem morda hvalil g. P. . . zato, da nij miloščine delil, ali zato, da je nij navadno in otrokom, ali pa da je za knjižnico daroval? Ali nij vsakemu presto milodare deliti po svoji volji?

Le Vi menim, da ste „nestrpljivi“, ki otroku omike ne privoščite, saj telesno hrano tudi živoče mora i.neti.

G. P. je svojo krščansko dolžnost tudi do starih ubogih uže dan pogrebt spolnil, in če hočete se prepričati, vprašajte jih Vi, jaz vem za nje, in če seštevate one milodare, morda bo znesek večji, kakor bi ga Vi v Vaši mošnji šesteli.

„Svet veseli se!“ Šole, učitelje, svobodo, omiko proč. Slišali ste doslednosti i modrovanje tega „čudnega gospoda“, ki želi, da bi ljudstvo pod njegovim jarmom zdihovalo in v „nevednosti“ živele, on pa se v pest smejal in svoj . . . polnil! To je Vaše geslo, kaj ne?

Čemu ste Vi hodili v šolo in morda veliko brali? Odgovorili ste si sami v 5. točki Vašega dopisa. Vaše modrovanje ne reši gotovo nobenega iz „Vašega“ p. . . lakote i žeje, dobre šole i dobre knjižnice pa vsega tega.

Če g. P. . . nij previden, bodite Vi bolj previdni, da za mrazom ne umrjetel! Ste morda Vi gospodar denarjev g. P. . . mojih in drugih, ki jih v potu svojega obraza, ne pa kakor „Vi“ služim!

Vi gospodarite z Vašim, mi pa bomo z našim po naši volji gospodarili in milodare delili po našem spoznanji.

S kakoršno mero ste meni merili, s tako vam vračam.
Dopisnik, kr. šol. svetovalec.

Politični pregled.

V ustavovernem Izraelu je zopet začelo hudo jaykanje; razdor med stari in mladi je velik; mladi pridobivajo na teren, tako na pr. si Giskra ne upa več kandidirati na Dunaji, kder je bil zdaj zmerom voljen, ampak misli retirirati se svojo kandidaturu na Moravsko, kder pa so mladi uže postavili svoje kandidate s takim uspehom da se „Neue freie Presse“ še upa ne nasvetovati drugih starih kandidatov. Giskra, Herbst in vsi drugi stari ustavoverci po krizi nimajo nič več upliva, zarad tega je skovala ta klica, katera je v ozki spekulativni zvezi z čimskimi židi, da bi borso nekoliko zboljšala in v resnici je zdaj čas borsni listek kazal noko zboljšanje; a je malo časa, zdaj gre na borsi zopet rakovo pot in finančne kapacitete vedó povedati, da prava strahanska kriza nas še le čaka; to mnenje je bolj opravičeno, ker vsi trgovci se odtegnjejo prav vidno dobrim podvzetjem in spekulacijam in se boje skoro lastne sence. To nezaupanje mora gotovo imeti strašne nasledke in naravno je, da vsi svet zaničljivo gleda na ono stranko, ki je se svojo sebičnostjo uzročila toliko revo. Nij čuda tedaj, da se „Neue freie Presse“ boji za stare in sploh za ustavoverce pri volitvah, ali pa nij žalostno za stranko, če se boji ravno tistega orožja, katero si je sama skovala, da no z njim mahala po neprotivnikih. Kakor vse kaže, bo tedaj pri direktnih volitvah zmaga na federalistični strani in to vkljub nepravični razdelitvi volilnih okrajev in velikemu prevaranju malih posestnikov pri razdelitvi poslancev. Če pa do tega pride, so pač sijajno pokazali ustavoverci, da so po krivem toliko časa imeli krivilo v rokah. Skoro vsi česki listi odločno odbijajo program tako zvané pravne stranke, h kateri se štejejo tudi naši stari. Mi smo zmerom poudarjali, da se hočemo vezati s pravno stranko samo toliko časa, dokler zmaga federalistično načelo v državi; Čehi pa zdaj javljajo, da jih na to stranko veže samo federalistična misel in drugzega nič.

Po tem takem smo mi Šotani postavili program v Rihenberku, katerega odobroje slovanska večina, in tega slovanskega programa se hočemo držati, dokler čutimo v sebi slovansko krv. V sled nemških vladnih listov bodo volitve volilnih mož še le konec tega ali pa prve dni prih. meseca, tako da bodo volitve za neposredni drž. zbor še le proti sredi oktobra dovršene, in da bude s 1. novembrom skup stopil novi drž. zbor v kratko sesijo, ker decembra ali januarja misli vlad. sklicati drž. zbor. Čudno odlašanje to in dokaz, da se vresnici kaj kuha v vladni kuhinji, to je kompromis z Rauscherjem in sploh s konservativci, kateri pri nas nočejo biti vladni. Naj bude pozna slovanska opozicija. Čehi gotovo ne pojdejo na Dunaj, če se bodo tam same konservativne majice peklo.

Hrvaški sabor zdaj pregleduje pogodbo z Ogrsko, menda jo bo odobril. Dr. Makane je v eni seji zahteval, da se drž. zboru predloži preiskava proti Rauchu zarad Lonskega polja. Rauch je sploh zaničevan od vseh strank in njegova stranka je blizo pogina. Hrvatom ne želó parlamentarnega življenja.

Na Francoskem je zmerom velika agitacija za Henrika V.; Mac Mahon je jako rezerviran in vse kaže, da nij ugoden ničemu legitimistov in orleanistov. Thiers pa uže po Francoskem veliko zaupanje, in to vkljub črnemu po nerepublikanskih listih.

Na Španjskem se kortesi posvetujejo, če hočejo oddati vse oblasti predsedniku in skupščino skleniti. To se bo najbrže zgodilo, da se republika lože brani.

Razne vesti.

(Valentin stari.) Fenilbon, katerega je pod tem imenom za „Sočo“ spisal Paulus je nekaterim tako dopal, da ga je uredništvo „Soče“ izdalo v posebni knjižici, ki se dobiva pri knjigarjih Pater-nolliju, Wokulatu in Šoharju v Gorici in pa pri čitalniškem čuvaju v Gorici. Cena knjižici je 30 kr., po pošti prejemanj pak 35 kr.

(Beseda v Kvškem.) V nedeljo, 31. t. m. bila je vkljub nasprotovanji in agitaciji od strani narodnjakov prav dobro obiskana; bilo je pri besedi čez 200 ljudj od vseh krajev briskih in nekoliko rodoljubov iz Gorice. Zanimiv program se je izvrstno vršil: g. Jozef Kumar, predsednik čitalnice, pozdravlj dosele goste z malim, pa krepkimi besedami; godba svira prav težko slavjansko ouverturo Tatinevo in pozneje slavjanski por-purri; obojs tako izvrstno, da smo mislili, da imamo pred seboj oddelek dobre vojaške godbe. Na vsak način moramo reči, da tako dobro šolane domače godbe še nismo slišali, za kar pa gre posebna pohvala glasbevodju g. Francu Kumarju. Enako so pevci, katerih je kakih 16 do 18 samih domačih, prav dobro izvršili svojo nalogo pod vodstvom g. J. Mariniča; težki zbiti so se vršili brez najmanjše napake. Nastopil je tud g. dr. Lavrič in Bricev prav po domače na srce govoril, kako naj delajo sami, kako naj napredujejo v vsakem obziru, da pridejo do duševnega in materialnega blagru. Kazal je na Švicarje in druge omikane narole, kateri so po lastnem delu do velike svobode in blagostanja dospeli. Smemo reči, da je Lavrič prav ljudski govornik in kakor zmerom, in povsod, je bil njegov govor z veliko navdušenostjo sprejet, da se celo proselitveno mič je imel. Nekterim kmetom je bilo namreč rečeno, da bude g. L. krivo vero učil in več enakih bedarij, katerih se nisi neukratni nasprotniki postlužujejo. Ti kmetje so zimerom čakali, kedaj bo prišla na vrsto kriva vera, ko pa so slišali, da jih le vse dobro učil, jeli so na glas govoriti: „Vidite, to nij kriva vera, to je resnica, ki nam seza globoko v srce“, faktično je, da je potem prišlo mnogo takih kmetov se zahvaliti g. L. za dober uk. Omeniti moramo zdaj še igralcev; igra „Svojeglavneži“ se je prav vredno uvrstila drugovrstnim točkam; domači delidci so prvič nastopili in vendar jako dobro in naravno igrali; gospod čina Katarina Pinterjeva je Jelo prav simpatično igrala, nalogo Oige je gospica Kumarjeva tudi dobro rešila in gospica Liza Jakin je bila roli stare gospe popolnoma kos. Enako so možki svoje role dobro igrali, mej njim: posebn g. Strnad, učitelj na Kvškem, kateri je domače fante in deklice podučeval. Prav za prav je gosp. Strnad bil duša vse besede, on se je mnogo trudil, da se je osnovala čitalnica; on je aranžiral okusno dekorovanje, sploh se sliši le en glas na Kvškem, da g. Strnad dobro razume svojo nalogo kat narodni učitelj, kar se na vsi moč trudi v šoli in zunaj šole za omiko in napredek naroda. Zatorej pa ga smemo z mirno vestjo staviti v vzgled marsikateremu učitelju. Po besedi bila je skupna večerja, kder smo se prav po domače mej petjem, godbo in krepkimi napitnicami zabavljali in se od Kvščanov še le po polnoči srčno poslovili z najo, da se še večkrat vidimo pri kaki čitalnični besedi na prijaznem Kvškem.

(V Rojano pri Trzinu) je bil v nedeljo 31. pret. m. shod volilcev tržaške okolice. Prišlo je k temu shodu čez 100 volilcev, odličnih mož; centralni volilni odbor je bil zastopan po svojem predsedniku g. dr. Vošnjaku, katerega so navzočni z veliko simpatijo pozdravljali. Shodu je predsedoval dr. Vošnjak. Enoglasno pa je bil za kandidata za drž. zbor izvoljen vrli narodnjak in dolgoletni vrli zastopnik tržaških Slovencev g. Ivan Nabergoj. Sprejemši in zahvalivši za kandidaturu, je razvil svoj program in rekel mej drugim, da je federalist, pa vendar ne pravničar, ter da se bo odločno držal naprednjaške narodne stranke, ker je prepričan, da le napredek, omika in svoboda mora narod osrečiti. Občinstvo jo tem besedam z burnimi klici „Živio Nabergoj“ pritrdjevalo. Mi vlim okoličanom na srce polagamo, da neutradljivo delajo, da bude g. Nabergoj izvoljen, ker prepričani smo, da bude lahonstvo vse strune napelo, da bi g. Nabergoj ne bil izvoljen! Tedaj pozor in delanost.

(Čitalnica v Rojano.) K občnemu zboru i volitvam 24. avgusta novega odbora se je udeležilo veliko udov i voljeui so: Za predsednika gosp. M. Žvanut enoglasno, po tem za odbornike: gosp. A. Ružička, J. Leban, M. Kurent, M. Katalan, J. Drašček i D. Kurent. Volitve so se vršile v prav lepem redu.

(Počitnice.) Po kmetih se je razširila novica, da bude šolski poduk na ljudskih šolah v Gorici letos trajal do 15. septembra; k temu moramo opomniti, da go naše šolske obasnje res nameravale šole tako raztegniti ter počitnice obkrajšati, toda proti koncu preteklega meseca je začela šolska mladina vsled različnih boleznij, vsled vročine in vsled drugih (družinskih) narokov tako izostajati, da so morali nže šole 1. septembra kar nemudoma in nepričakovaje zapreti. Prav raj ne vemo, kaj je našo gospodo pri inoralo dotega, da je hotela počitnice za celih 14 dnj pristriditi malim otrokom ki so počitka gotovo toliko, če ne še boljše potrebni kakor krepkejši realci in gimnazijalci. Pri tej priloznosti povemo, da se je mej učitelji naših srednjih šol vzbudila živa agitacija za to, ka bi se ministerstvo v posebni spomenici naprosilo, da bi počitnice na griških šolah na meseca avgust in september preložilo. To se nam prav pametno zdi, kajti učitelji in učenci ob afrikanski vročini pasjih dnij trpé kakor črna živa in viti en-pameten razlog nam nij znan, zakaj bi morale v Gorici počitnice pozneje biti, kakor drugod v

Avstriji, Z Italijo in njenimi navad mi pa mi sedaj nič opraviti nihamo.

(Matura.) se je na naši gimnaziji vršila 28. 29. in 30. avgusta. Izmed 12 maturandov je bil 1 Italijan (privatist) mej izpitom od nadaljnjega izpraševanja izključen, vsi drugi so maturo dobro dostali, stirje celo z odliko. Slovenci so jo 4 dejali, namreč gg. Matej Kobal iz Senobora, And. Kragej iz Modrejec, Dominik Paskolo iz Viskorš (Monte aperto) na Beneškem pa Janez Sorli izpod Melcev. Zadnji jo je naredil z odliko, drugi trije so bili za zrele izpoznani. Vsi stirje bodo baje študirali profesuro. Dobro srečo!

(Vinorejsko društvo) se je osnovalo v Kamnjah pri Črnicah; to društvo šteje dozdaj 26 udov, predsednik mu je g. Anton Favetti. To vinorejsko društvo, menda 6. na Goriškem je dobilo letos od ministerstva za kmetijstvo 200 gl. podpore za napravo kletarskega orodja, za kar izreka predsednik v imenu društva zahvalo visokemu ministerstvu.

(Strela) je udarila včeraj zjutro v stanovanje prof. E. na novi cesti, svignila je nad profesorjem in njegovo soprugo in le neki železni ključki v zidu se imata sahaliti, da nijata bila zadeta, ker je žel-žna ključka blizu postelje strela na-se vlekla in je strela na tistem mestu zid predrla in zopet svignila na ulico in v tla. Lahko si vsakdo misli položaj naših zakonskih.

(Prof. Hausner) je svoje „opazke“, katere so bile lansko i letošnje leto natisnene v „Sovi“ izdal v posebni knjižnici, katera se pri Paternoliju dobiva po 30 kr. in po kateri bodo Slovenci gotovo radi segli, ker je g. profesor ves čist dohodek namenil „Narodni Soli“ in ker je gotovo zanimivo čitati, kakovo se slovenskega naroda dušno i telesno življenje vidi tujemu opazovalcu, Slovanu, Rusu. Prav gorko pripočamo omenjeno „opazke ruskega profesorja“ našim čitateljem.

(Na razstavi dunajski) so sledeči razstavljeni iz Goriškega dobili razna odlikovanja:

1. C. k. kmetijska družba za razne kmetijske in gospodnje pridelke, svetinjo za zasluge;
2. ravno tista za razne lesene izdelke in deske priznanjevalni diplom;
3. dr. Levi iz Vilanove za galetu in svilodno orodje, svetinjo za zasluge;
4. Chiozza iz Škodovake za zboljšanje šterke, svetinjo za napredek;
5. Goriška tovarna za milo in sveč, priznanjevalni diplom.
6. Moritz Franciska iz Tržica za olje in mazilo za mašine, priznanjevalni diplom.
7. Wimpach v Gorici za kremor, priz. diplom.
8. Dottori pl. Anton iz Roak za refošk, priz. diplom.
10. Fabiani Ant. iz Kobdila za razne vina, priznanjevalni diplom.
11. Grof Latour za razna vina, svetinjo za napr.
12. Mlin v Stračicah, svetinjo za zasluge.
13. Jakop Marizza iz Gorice za suho in ocajeno sadje, priz. diplom.
14. Henrik Bieter iz Ajdovščine za moko, svetinjo za zasluge.
15. Dr. Levi iz Vilanove, priz. diplom.
16. Tkalnica in barvarija v Ajdovščini, svetinjo za zasluge.
17. Sandpichler v Gorici za konservirano sadje, svetinjo za zasluge.
18. Hausner Janez iz Mirnega za razno obualo, priznanjevalni diplom.
19. B. R. Lenassi iz Gorice za surovo svilo, priznanjevalni diplom.
20. Moser Adolf iz Gorice za rudeče bombažno nitko, priz. diplom.
21. Pfeffer in dr. v Solkanu za floretno svilo, priz. diplom.
22. Ritter, Rittmaier v Stračicah za kotenino, svetinjo za zasluge.
23. Bratje Aquaroli v Sagrađu za usnje, priz. dipl.
24. Gaudencij Tosi v Sovodnjah za usnje, svetinjo za zasluge.
25. Ceket Filip iz Foljane za pletenice iz bek, priz. diplom.
26. Franc Gorjup iz Gorice za marmelj iz Cirknega, priz. diplom.
27. Baron Ritterjeva papirnica v Podgori, svetinjo za zasluge.
28. Broili in Polli iz Gorice za zvonce, svetinjo za zasluge.
29. Ritter, Rittmaier in dr. iz Stračic za popis hiš za delalce, priz. diplom.
30. Antonini Jozefa iz Gorice za moderce, priznanjevalni diplom.
31. Razstavni odbor v Gorici za zbirko ženskih del, svetinjo za zasluge.
32. Nemška šola za ženska dela, svetinjo za zasluge.
33. Biasa Ivauka iz Gorice za ženska dela, svetinjo za dober okus.
34. Sirotišnica ženska v Gorici za ženska dela, prizn. diplom.

35. Grof Franc Coronini za sodelovanje pri goriški kolektivni razstavi svetinjo za sodelovalce.

36. Viljem pl. Ritter Zahony iz Stračic za sodelovanje na goriški kolektivni razstavi svet. za sodelov.

37. Baron Hektor Ritter za riž svet za napredek.

38. C. k. kmetijsko društvo goriško za kolektivno razstavljenje pridelkov in erodja za sviloprjstvo, svetinjo za zasluge.

39. Karl Zanetti v Gorici za kemične izdelke priznanjevalni diplom.

40. Viljem pl. Ritter in drugi v Stračicah za tkalnico iz svile (flore) častuo diplom.

41. C. k. inštitut za svilorejo v Gorici, svetinjo za napredek.

42. Chiozza iz Škodovake za vino, priz. diplom.

43. Jozef Ganz v Dornbergu za viso v betljah, svetinjo za zasluge.

44. Zl. Girncoli v Gorici za vino, priz. diplom.

45. Anton Ukmar iz Tomaja za izvrstno kran, priznanjevalni diplom.

46. Fonzari Jožef iz Škodovake za vino, priz. d. pl.

47. Baroggi Cezař v Št. Petru za vino, priz. d. pl.

48. C. k. kmetijsko društvo v Gorici za kamenje, marmelj in krede, priznanjevalni diplom.

49. Dr. Levi v Gorici za sodelovanje pri razstavi kmet. društva, svetinjo za sodelovanje.

50. Thieriot A. za sodelovanje pri razstavi ministerstva za poljedelstvo, svetinjo za sodelovanje.

51. Bader Alojzi v Gorici za vosek in voščene luči, priznanjevalni diplom.

52. Vencel Jackmann mlinar v Ajdovščini za moko, svetinjo za zasluge. Odlikovanje pive vrste je častni diplom, tega je dobil samo g. Viljem pl. Ritter za svilo; druge vrste odlika je svetinja za zasluge, katero je dobilo mnogo njih, po tem pridejo svetinje za napredek in sodelovanje in zadnji red odlike je priznanjevalni diplom.

Omeniti moramo, da so se mej Slovenci posebno obnesli g. Fabiani iz Kobdila, g. Ganz iz Dornberga in v. č. g. Ukmar, dekan-kanonik v Tomaju za izvrstne vina, omentu je treba tudi g. Hausnerja iz Mirna, kateri je razstavil razno obualo in je s tem morda mirenskemu fabrikatu daljno pot odprl; gotovo je, da so prišle na goriško kupč. zbornico uže mnogo vprašanje iz Angležkega in iz drugih dežel za mirensko obualo. G. Hausnerju gre na vsak način zasluga, da je svet zvedel za mirenske čevlje, kateri so v primeri trdnobo prav dober kup in se tedaj posebno priporočujejo delalcem in nizkim stanovom.

(Nenadna smrt.) Janez Gabrijevčič kmet iz Samedvedja pri Kanalju je blizo Katarina na tla padel in v malem času umrl, zadel ga je mertud v možjane.

Poslano.

Vsem tistim gospodom, ki so bili tako prijazni, da so mi pomagali pri spisovanji Staničevega živopisa, presrečno zahvalja se
V Gorici 27. avgusta 1873. PAULUS.

Iz urednikove listnice.

Gg. B in M. v Gabriji. Vajina poslana so predolga, nam zaležejo celo stran, zatoj prosimo, da se g. B. k nam potrudí v pondelek.

G. F. v Ravnici. Kadar pridete v Gorico, se pomeniva. G. B. v S. Oba dopisa priobčimo prilikom. Zdaj smo preobloženi z važnimi dopisi, katere smo poprej prejeli. Pišite nam kaj o družtvu, ker smo prvi dopis zgubili. Drugim gosp. dopisnikom, katerih dopisi še niso prišli na vrsto, pišemo s pošto. Zarad pomanjkanja prostora smo morali za denes odloži tudi uže tiskano nadaljevanje dopisa iz Gorice: „Naš prepír“, katerega konec pride prihodnje. Tudi si hočemo preskrbeti do prih. neka pisma, da bo vse kar trdimo lepo dokazano.

ALBIN SLITSCHER

trgovec v LJUBLJANI,
na dunajski cesti, št. 64

priporoča svojo štacuno za specerijsko blago in železnino; drži zalogo najboljših vodnih in cirkularnih žag za dila, deske in furnire, mnogovrstnih ročnih žag, pil, vlitih in iz pleha emailiranih piskrov in vseh orodij za kuhinjo; železne prihranilne ognjišča; plehate in grudelnaste peči in kotle, košnje in slamerezne kose, lepo pozlačene križe za grobe i. t. d.

100 pauev čebel, popolnoma zdravih i lepega plemena, ima na prodaji po jako ugodni ceni

Martin Sorli

v Podmelcih pri Tolminu,

kamor naj se kupaželjni gospodje blagovoljno osobno ali pismeno obrnejo.

Oznanilo.

Naznanja se slavnemu občinstvu, da vsled odloka c. k. namestništva v Trstu 12. avgusta 1873. št. 8607/III. je **semenj v Nabrežini** na dne **18. septembra t. l. (kvatern četrtek)** preložen.

ŽUPANSTVO v NABREŽINI
2 sept. 1873.

Razpis.

Vsled **starešluskega sklepa** od dne 28. avgusta 1873 podpisano županstvo razpisuje:

1. službo **občinskega tajnika** z letno plačo 80 manje 2 gold.

2. Službo **občinskega sluga** z letno plačo 90 gold.

Prosilci želeči prevzeti ti službi naj položijo **lastnoročno pisane se spričevali podprte prošnje do 20. t. m.** pri podpisanem županstvu.

Od tajnika se tudi zahteva, da dokaže svojo zmožnost slovenskega, italijanskega in nemškega jezika v govoru in pisavi.

Županstvo Zgonik na Krasu.

ANDREJ GRUDEN mp.
župan

Gg. posestnikom na Vipavskem in na Krasu

se priporočam za melo; prevzel sem tako zvan Paličkov mlin v Batujah pri Črnicah in zagotavljam, da bom posestnikom meni izročena mela tako izvrševal, da bodo zadovoljni v vsakem obziru.

Gregor Vogrič.

Podpisani si čestita sl. občinstvu naznanjati, da je odprl na cesti proti železniški postaji

Zlivarstvo za železo in druge metale.

Anton Polli.